

Informatie Haarle

Verzameling verhalen
en gedichten
van Martin Wichink
en Piet Plezier
voor in het informatiekraantje

Jaargang 2021

Voorwoord.

Martin Wichink en zijn pseudonieme Piet Plezier schrijven collums/verhalen voor het informatiekraantje van Haarle. Als geboren en getogen Haarlenaar weet Martin en Piet als geen ander hoe het is om in een dorp te wonen, maar er ook van te genieten.

Martin heeft deze compilatie gemaakt voor mensen die graag een vast boekje in de hand willen hebben voor het ultieme leesplezier. Geniet er van.

Meer verhalen zijn te vinden op www.haarle15.jouwweb.nl

©2021 Martin Wichink.

Inhoud:

De beste wensen

Winterschoon

Hersensbrekers

Spijt

Walk of fame

Woningnood

Muziek

Glazen potje

Bos

Oaverstroming in Hoarle

Henk de krantenman

Kunst

Spinnenweb

Trouw of scheiden

Ik pas

Kippenvel

Achteraf

Wind

Winterskoonheid.

Tis heerlek hartje winter. Zit net met un bak koffie te genieten achter glas in de zonne. Deur ut raam kiek ik na buuten veur ut weer. Tis dreuge, zunnig en weinig wind. Zie de ies op de roeten van de auto, ma ok ut wit op de stoeken en beume. Det gef altied wel weer un biezonder gezicht in de natuur. Zo leer ie de skoonheid van de natuur te bekieken in ut wintens laandschap.

Noa mien tweede bakkie heb ik mien besluit e'noam. Doe mien skoene en winterjasse an en zet un mutse op miene kop. As leste stop ie mien mobieltie in de jaszak.

Ak de veurdeure uut loope en de deure acht mie dichtte trek, zie ik gelieke ut veurdeel van ut woon an un klinkerstroate. De weg woar niet e'streujt is en op de stoep, zie ik ut un bettie glinsteren. Uutkieken dus.

Met hennige stappen loop ik richting ut bos. Doar aangekommen blef ut uutkiekek bie de gladde boomstronken en wottels. Ut prachtige uutzicht vergoed alles. Kale geraamtes van de beume bint prachtig versiert met witte sneepoe'jer en wat ies op de takken.

Toch ligt der gin ies op ut water in de sloot. Zovölle stroming stiet doar ok nie in. Kieke em op miene mobiel en zie dat ut een groad boam nul is. Dan vröss ut ok nie. Messkien dat der af en toe toch weh is wat sroming is. Wie zal ut zeng.

Toch maak ik der em un foto van. Disse natuurverskijnselen maak ie natuurlek nie elke winter met. Dan kan'k in ieder geval zeng, ik heb de foto's nog van disse winter. Ut blef natuurlijk nie bie disse ene foto, det kuj vast weh begriepen.

Maake graag foto's van de natuur. Ie mut de skoonheid op ziene hoogtepunt vast kunn leng. Toch zuj ziene aj dit a wat langerder doet, dat gin foto ut zelfde is, terwijl ie vaake we de zelfde rundties loopt. Of ut noe winter, lente, zommer of harfst is. Wie kriegt ut gratis annebö'jen. Geniet der zelf ok van en maak völle foto's veur eventuele slechweermomenten. Dan kuj der twee keer noar kieken en genieten.

©2021 Piet Plezier.

Hersensbrekers.

Je hebt het vast wel eens gezien of zelf in huis. Simpele vragen op een melkcupje of op een label aan een theezakje. Puur om je hersenen even te prikkelen. Dan denk je wel eens, hoe simpel kan een vraag zijn. Niet altijd dus, want sommige zijn moeilijker dan je denkt.

Neem bijvoorbeeld een: Wat is jouw lievelingsdier. Simpel is dan een hond, kat, konijn of cavia. Als je dit ruimer trekt, dan kan het ook buiten een mierenhoop zijn, vogels, vlinders of bijen op de bloemen. Denk je bijvoorbeeld aan eten, dan kan het ook jouw rund en kippenvlees in het diepvries zijn. Dus zo simpel is het dan altijd niet.

Wie zou jij voor een dag willen zijn? Dat is er ook zo een. Een dag heeft vierentwintig uur. Stel dat je voor een dag de koning willen zijn, dan maakt het uit op wat voor tijdstip je begint. 's Nachts, 's morgens of 's middags. Laten we maar eens in de morgen beginnen met een koninklijk ontbijt. Daarna de dochters uitzwaaien, want die gaan naar school. Vervolgens klaarmaken voor een of ander werkbezoek. Je laat je vorstelijk rijden in een sportief uitzierend verlengde Audi A8.

's Avonds ben je weer terug voor een driegangen diner en hoort de verhalen van de meiden aan, met wat ze die dag allemaal beleefd hebben. Na een gezellige avond TV kijken of spelletjes doen, ga je naar bed. Zou het bed groot genoeg zijn met Maxima in het midden of moet Willem Alexander ergens anders slapen die nacht. Weet niet eens of er wel wat van slapen komt in zo'n vreemd bed. Maar goed, het is maar voor een nacht. Wat eet je het liefst, dat is ook zo'n vraag. Eet bijna alles en probeer ook gerust eens wat nieuws. Dus dan zou mijn antwoord 'veel' zijn, want ik hou wel van een vol bord. Bij een wok restaurant bijvoorbeeld, schep ik rustig meerder keren op. Er zijn daar vaak verschillende dingen uit te proberen en er is voor ieder wel wat te vinden. Van jong tot oud. Gewoon proberen.

Weet je wat nou het meest jammer is? Door die hersensbrekers is mijn koffie koud geworden.

Spijt.

Eens in de zoveel tijd doen we het allemaal wel eens, tenminste dat denk ik wel. Op dat moment verbaas je wel eens over jezelf, wat je in de loop der tijd bij elkaar verzameld hebt. Vaak gebeurt het onbewust. Er gaat iets stuk en je kunt er nog onderdelen van afhaken of je wilt het nog een keer repareren. Door het drukke leven wat we hebben, komt het er altijd niet direct van en raakt het soms in de vergetelheid of op de achtergrond.

Onbewust schaffen we dan nieuwe gebruiksvoorwerpen aan. Erger wordt het soms als we in winkels zijn, waar de koopjes voor het aanraken staan of overdreven duidelijk aangeprezen worden. We kunnen er dan niet om heen en zijn het opeens nodig voor wat dan ook. Verder mogen we ook de kerstpakketten en Sinterklaaspakjes of onder de kerstboom kadootjes niet vergeten. Daar krijgen we ook wel eens van die dingen, waar je ooit misschien een ander blij mee kan gaan maken. Het valt ook altijd niet mee om weer iets nieuws te vinden.

Totdat de dag aanbreekt en de zolder eens gaat opruimen, want daar komt het vaak terecht. In een rommelkast of een schuur kan ook. Niettemin heb je het besluit genomen om bij te veel uitpuiling eens op te gaan ruimen. Dit maak de opbergplek weer toegankelijker en weer helder in je hoofd. Dan komt het moeilijkste. De keuze om het te houden of het toch weg te doen. Er moeten knopen worden doorgehakt. Je kan er spijt van krijgen dat je het weg hebt gedaan, maar je kan er ook spijt van hebben dat je het ooit hebt aangeschaft. Al had je dan wel geld bespaard, toch had je het vast weer uitgegeven aan wat anders. Tot slot kan je spijt hebben, dat je dit nooit aan een ander weggegeven hebt.

Dan ligt hier je kans. Het uitzoeken tot op de bodem is begonnen. Drie stapels worden er gemaakt. Houden, kringloop en naar de stort. Je zal jezelf erover verbazen hoeveel er nog naar de kringloop gaat. Goed voor een tweede leven, zoals je al gewenst had. Voor wat er verder niet gerecycled kan worden, wordt netjes gescheiden aangeleverd. Als alles opgeruimd is, kunnen we met frisse zin een nieuwe start maken.

Walk of fame.

Denk weh dat der un hoop luu bint in Hoarle, die wel is van e'heurt hebt oaver de walk of fame in Hollywood. Det bint sterren in een betonnen blok, woar ie oaver hen kunt lopen. Zo blijft de beroemdheden in stand. In Rotterdam heb ze ok zoiets, ma dan met bekende Nederlanders. Die hebt dan hun haane in ut beton e'drukt met hun naame der bie en toen ut beton dreuge was, is det op stroate e'kum.

Noe dach ik bie miezelf, woarumme hef Hoarle det nog nie. Un pad of stroate wat e'nuumt is noar bekende droadnagels. Noe wet ik weh dat der bie bepaalde personen een stroatnaame hebt e'kreegn, ma det kan soms ok zo ma betrekkeluk wenne.

In Holten hebt ze un Wereldstiedpad. Det is un pad met kubussen vol met informatie oaver un bepaalde tied.

Noe hef Hoarle van alles in huus. Stroatenmakers en kunstenaars, meer bin ie eigenlijk nie neudig. Of ie mut wat goan doene met droadnagels, dan bin ie luu uut de metaal neudig, ma die bint der ok weh te vinden in Hoarle.

Wat zol ut mooi wenne as wie de luu, die völle veur Hoarle hebt betekend, zo in ere hoald. Daj kun leazen wat ze e'doane hebt, as veurbeeld veur de jeugd, die hun sporen nog wilt verdienen.

Want deur disse luu bestied Hoarle a eeuwenlang en bint wie nie kapot te kriegen.

Wie bint immers un kern met pit. Wie loat oons ok zo nie in un hoek drukken. Dus woarumme dan nie un eerbetoon an de bekende droadnagels.

Denke weh dat ut toegankeluk mut wenne veur iedereene, dus muj der ok kunnen kommen met een roolaator of rolstoel. Dan hef iedereene der wat an. Wat ie noe onder un bekende droadnagel verstoat, doar kuj altied nog oaver diskuseeren en doarnoa op papier zetten. Want zonder regels wul iedereen doar weh stoane.

Eerst ma is kieken of ut weh wat wut. Ik kui'jer noe weer em verder. Ajuuh.

©2021 Piet Plezier.

Woningnood.

Wat duurt ut lange he. Af en toe heur ie dat der weer kleine stappies e'maakt bint. Huuze bouwen in Hoarle blef muulik. Mangs liekt ut weh dat ze drukker bint in Nijverdal met hoevölle water deur de Regge giet, dan dat ze echt ant wark bint. Noe wet ik ok weh, dat de wetgeving ok veur mekaare mut wenne en dat ze grond an mut kopen. En aj as gemeente ok nog is op de centen mut letten, is det helemoal muulik. Noe de regering ok nog is op zien gat zit, mut wie ok weer ofwachen wat doar weer uut kump.

Of zie hebt oons nie helemoal goed begreppen an de aandere kaante van de barg. Misskien hebt ze weh e'dach, noe zult wie is twee vlieg'n in een klap sloane. Zogenaamd de spieker op de kop sloane.

As det woar is, dan hebt ze oons mooj bie de beene e'had. Dan bint der oarig wat nie'je woningen e'bouwd. Dan hebt ze een soort van Lange Jan an de Mölnweg e'bouwd.

Tientallen huussies van ut zelfde formaat, vorm en kleur.

De meesten stoat nog leug, ma de nie'je bewoners kunt der zonder wetgeving er zo in. Ie bint der weinig grond veur neudig, want ut is der al. As un soort van Tiny huussies hebt ze weinig onderhoald neudig. Disse appartementen bint dan ok nie weggeleg veur iedereene, die un grotere woning ant zuuken is.

Stel dat disse huussies met wut e'teld, dan kan ut nog weh em duuren veurdat de eerste skuppe de grond in giet veur un eigen woning.

De een nuumt det dan tied rekken, de aander zal zeng dat ut un ambtelijke dwaaling is.

Wie der dan ok geliek hef, dat wie nog steeds met leuge haane stoat is dan weh un feit.

Loat wie dan weh hoppen, dat de koolmeessies hun wark weh uutvoert en de iekenprosessierups tut normale porsies terugge brengt, zodat die weh weer in harmonie noast mekaare kunt leaven.

Dan mut de rest ok weh un keer goed kommen. Toch...?

Muziek.

Het is eigenlijk best wel gek en tegelijk ook best wel knap. Dat we soms door een of enkele tonen een nummer van jouw favoriete band gelijk herkennen. Niet alleen de leadzanger, maar ook een basgitarist, drummer of een toetsenist kunnen hun eigen stempel hier zetten. Als band moet je elkaar hierin aanvoelen en ondersteunen.

Wat dat betreft kunnen we in ons leven niet eens meer voorstellen zonder muziek. Het is altijd wel om ons heen en het is van alle tijden. Hoe vaak hebben wij de radio aan binnen of in de auto. We luisteren onbewust naar de muziek tijdens de reclameblokken, ter ondersteuning als herkenning van een of ander bekend product. Zo worden we gebrainstormd. Zelf tijdens het winkelen of met het uit eten gaan worden we getraakteerd op muziek. Nu alleen om je uitgavepatroon te stimuleren, omdat jij op dat moment prettig in je vel zit.

Is zingen of neurien onder de douche misschien meer jouw ding. Niemand die het hoort of misschien zich eraan stoort. Ben jij soms het onbekende talent die nog niet ontdekt is, dan kan natuurlijk ook.

Anders kan je altijd nog in een koor stappen als je graag wilt zingen. Haarle kent er tenslotte wel verschillende, met ieders hun eigen uitgangspunt. Dus jij zegt het maar. Dan rijst wel eens de vraag, zouden we zonder muziek kunnen? Zonder tv, radio of mobiel misschien wel.

Machines of andere hulpmiddelen geven door piepjes of andere geluiden hun eigen muziek. Soms is dit fijn als herkenning, maar het kan ook irritant zijn.

Aan de andere kant werkt het in teamverband soms bijna verslavend, zoals bij het dorsen van het graan. Het kan zelfs vervelend werk mooier maken, als je het samen uitvoert met zang.

In het dierenrijk weten we niet anders. Vogels die fluiten, bijen die zoemen, koeien die loeien. Dat zouden we wel missen, als dat er niet meer zou zijn. Hoewel het fluiten van de vogels niet altijd onder zang valt. Het dient ook soms als waarschuwing voor gevaar of communicatie tussen de stelletjes, net als bij andere dieren.

Dat moet menigeeen als muziek in de oren klinken.

©2021 Martin Wichink.

Glazen potje.

Laatst wilden wij een rondje fietsen in de buurt. We reden langs een tuin met een glazen potje precies midden in de tuin. Een vreemd gezicht is dat wel, vooral als je de achterliggende gedachte niet kent. Maar we fietsen verder en vergeten al snel dit voorval, omdat je nog een hele tocht voor de boeg hebt.

Als je twee dagen verder in de week weer langs de bewuste tuin komt tijdens een wandeling, kijk je onbewust of het glazen potje er nog staat. Opnieuw vraag jij jezelf af naar het nut van dit potje midden in de tuin. Weer kom je niet tot de oplossing.

Drie keer is scheepsrecht zegt men dan. Als we er 's avonds met een wandeling opnieuw langs de bewuste tuin lopen, is de man des huizes in zijn tuin aan het werk. Hij gooit net het glazen potje met inhoud leeg, als ik op de zijkant een streepje ziet staan. Daarna ruimt hij de tuinslang met zwenksproeier op, waarmee hij de tuin mee heeft gesproeid. Vervolgens kijkt hij ook nog even naar de nok van hun dak. Daar staat een windwijzer op.

Stukje bij beetje begin ik het langzaam te begrijpen. De puzzelstukjes vallen langzaam op zijn plek.

Deze man is een amateur meteoroloog. Weet uit welke hoek de wind vandaan komt en hoeveel hemelwater er is gevallen. Maar met deze droogte, sproeit hij kunstmatig bij. Het streepje op het glazen potje vertelt hem dan de hoeveel water per vierkante meter tijdens het sproeien. Is het streepje bereikt op het glazen potje, dan gaat de waterkraan weer dicht. Toch wel slim van deze Willie Wortel. Een glazen potje is altijd wel ergens te vinden in onze levensloop en een streepje erop is dan snel gezet. Nu alleen nog een zonnepijp voor de tijdwaarneming. Of zou hij daarvoor gewoon de kerkklok gebruiken van het dorp. Hoeft daarvoor alleen maar even naar rechts te kijken vanuit zijn voortuin.

Bos.

Mangs denk ie weh is oaver woorden noa. Nem noe gewoon ut woordje bos. Iedereen kent natuurlijk weh ut sprekwoord, deur de beume ut bos nie meer ziene. Dus ut bos bestied uut meerdere beume, loat det noe direct al duudelik wenne.

Vaake deur grondgebrek bint der natuurlijk meerdere belangen bie betrökken en deurumme viel mie ut woordje ok zo op. Zal is probeeren um un bettie duudelijkheid te verschaffen.

Ut woordje bos bestied uut drie letters. De B, de O en de S. As noe de O de beume veursteld, blijft de B en de S oaver.

De B kan stoane veur burgers, boeren, die der gebruik van maakt.

De S stied dan veur Staatsbosbeheer, die ut onderhoald mut pleegen. Zie bepaald uiteindelik hoe ut der uut kump te ziene. Det doet ze regelmoatig met groot matriciaal en doar hoof ie gin speurneuze van de oerr kidsvereniging te wenne. Met oen eigen blote oog kieken is vaake a genog. Ie hoeft der alleene ma op uut te trekken.

Staatsbosbeheer mut dan ok samenwarken met de burgers, boeren en de brandweer. Ie wult toch nie graag dat ut bos in de fik giet, dus bint doar ok plannen veur e'maakt.

Braandgangen veur un snelle roete en um ut vuur un halt toe te roepen. De boeren zorgt der veur met hun giertanks veur water. Burgers kunt dan helpen met hun schuppen zaand der op gooien of beginnende vlammen te dooven. Zo hoal ie de schade beperkt.

Zolange aj ma met mekaare blijft proaten, giet ut in ut algemeen weh goed. Aans wut ut, as bepaalde luu ineens ut recht wult hem um huuze te bouwen, parkeergeleengheden an te leggen of dat ut bestemmingsplan ineens wut e'wijzigd. Dan kunt der groepen ontstoane, due pal veur hun belang goat stoan, umdat hun eigen woonplekke int geding kump. Wie hoald noe eenmaal van rust, ma wie stoat ok open veur veranderingen noa un demokraties besluit. Dus wilde plannen goat der bie oons zo niet in.

Em un stukkie wandelen veurdut ie wat zegt of doet, det zoln soms wat meer luu mun doene. Zeker aj deur de beume ut bos niet meer ziet.

Ik zie oe vaste nog weh un keer lopen, oj noe un burger, boer bint of luu van de brandweer en Staatsbosbeheer. Ut bos is van oons allemaal.

©2021 Piet Plezier.

Oaverstroming in Hoarle?

Zie de beelden van de oaverstroming in Limburg nog zo veur mie. Ut zal oe ma gebeuren, de hele huusroad na de juu. Noe heb wie in Hoarle nog weh ut geluk, dat wie nie direkt an un rivier ligt. Ut zol tog wat wenne as ut water uut de Regge, de Vechte, Schipbeek of de Iessel oons wist te bereiken. Dan mut er heel wat water wenne vallen.

Noe heb ik weh un keer met e'maakt dat kolkende water bie oons deur de stroat stroomde. Bie de schoole kon ut niet wieder deur de drempel die doar oppeworpen is en den ligt door nog steeds. Noe heb ik weh begreppen dat der un pompe uttevaln is en ut rengwater möss tog aans hen. Dus wut automatisch ut leegste punt bereikt, woar ut water zich dan verzameld tut un flinke plas. Dan duurt ut weh em, veurdats alles oppedreugd is of de grond innetrokken is.

Aj det eenmaal met hebt e'maakt, dan besef ie weh hoe het in Limburg dan weh mis hef kunnen goane.

Noe is der pas un rapport uttekomen oaver ut klimaat en ut wut der nie better op veur oons. Wie kun steeds meer van die heftige buujen kriegen. Dan hop ik weh dat de pompen blijft drei'jen, aans kunt wie zelf ok nog wel is last kriegen van ut water.

Noe zie'j in grote steden weh is dat ze waterresevaars hebt, veur opslag van water bie hevig weer. Dan denk ik, zol det ok nie iets veur Hoarle wenne, as ut water van de bargkaante of kump. As der dan tog un speeltuintie weg mut, kuj det tog ok ummebouwen tut un bargviever of zie ik det noe verkeerd. Dan heb ie de tied weh, veurdats den viever vol is e'lopen en krieg ze de pompe vaste weer an de proat.

Em reesetten en det kan teegnwoordig ok gewoon op ofstand. Dan is Hoarle ok weer helemaal kliemaat bestendig, want gruune stroom hef iedereene a.... tog?

Zo blef Hoarle bouwen an de toekomst. Wie geeft zo nog nie op. Zoas droadnagelpower heurt te wenne. Saam kompt wie der weh.

Henk, de krantenman.

Als je hem in het ochtendgloren aan ziet komen, dan denk je... wat is dat nou? De bak op de drager boven het voorwiel, is bijna net zo groot als het wiel zelf in omtrek. Als hij er mee fietst, dan komt zijn bebaarde hoofd net boven de rand van de bak uit en zijn ogen kijken pienter heen en weer. Met zo'n fiets heb je dan heel wat in je mars man, denk ik dan verder. Dat moet ook wel als je folders en verschillende kranten uit de regio in een rit rond moet brengen. Gelukkig weet Henk de krantenman wel waar hij moet zijn. Bij ons doet hij dan ook de beide kanten van de straat tegelijk.

Steevast zet hij dan zijn fiets op de dubbelpotige standaard aan de kant van de weg met het elektrische knipperend licht aan. Zelf schittert Henk reflecterend in zijn kleurrijke hesje.

Die keren dat ik Henk dan even spreek, gaat het eerder even over het plaatselijke nieuws of een grapje, dan dat we het over het nieuws hebben wat in de kranten staat. We kletsen maar kort, want het werk moet wel doorgaan. De klant is tenslotte koning.

Het voorbereidende werk is al eerder thuis gedaan. Folders van de diverse winkels, zo in de weekkrant vouwen, zodat ze er niet uitvallen. Deze vinden dan hun weg wel naar de vele brievenbussen in Haarle. Dan ben je ook wel een stevige fiets nodig.

Heb wel eens gehoord dat die fiets één keer windkracht zeven heeft doorstaan. Alleen is er niet bij vertelt of deze toen buiten stond. Binnen valt deze namelijk zo niet om op zijn pootjes.

Niettemin wordt de krant door weer en wind op tijd bezorgd en daar heb ik wel bewondering voor.

Wat ik mij wel eens afvraag, is hoeveel verschillende soorten brievenbussen er in Haarle zijn. Niet alles hoeft standaard te zijn volgens de postregels, behalve de afmeting achter de klep. Daar zijn de hoogte, breedte en lengte zijn wel bepalend, maar dat doet niet af aan het ontwerp van de brievenbus zelf.

De volgende keer dat ik Henk spreek, zal hem dit eens navragen of hij dit weet. Het antwoord zal als wel vaker verrassend zijn.

©2021 Martin Wichink.

Kunst.

In vele vormen is er kunst te vinden in ons leven. Als kind leerden we al de kunst van het afkijken. Hoe onze ouders het goede voorbeeld wilden geven, van de dingen die zij toen deden. Later is deze kunst van afkijken vast nog wel op school eens van pas gekomen. Openbare kunst is er in Haarle genoeg te vinden. Het ene kunstwerk is mooier dan de ander, maar smaken verschillen nu eenmaal per mens. Een wat wel apart is, het bijzondere kunstwerk dat gemaakt is vanuit de jeugd. Zo worden zij ook al jong betrokken met kunst in het algemeen. Eerst een tekening laten maken op school voor een wedstrijd. Daarna is de koe bij de horens gevat en een prachtig koe met kalf kunstwerk is zo geboren en in een heus weiland geplaatst.

Je moet wel een ware kunstenaar zijn om in staal, steen, hout, leer, papier, plastic, jouw kunstwerk erin te zien. Het is anders geen doen, als je alleen maar wat aanrommelt. Soms dienen prototypes als voorbeeld, voor het latere echte kunstwerk. Ook deze zijn soms nog geld waard, als de kunstenaar beroemd wordt.

Er zijn zelfs mensen, die hun werk tot kunst hebben gemaakt. Denk hier bijvoorbeeld maar eens aan een taartenbakker, bloemist, maar vlak ook een timmerman, metselaar of tuinder niet uit. Daarnaast zullen er vast nog wel meer beroepen te vinden zijn.

Zelfs liefde wordt soms tot kunst verheven, bij het vinden van een partner in je leven. Bij de een gaat het misschien wel wat gemakkelijker dan bij de ander, maar op elk potje past wel een deksel moet je maar rekenen. De grote kunst is... niet opgeven.

Dan bestaat ook nog het fenomeen, kunst van het weglaten. Bij het afsluiten van dit verhaal zal ik een eenvoudig voorbeeld geven, zie jullie dan wel weer bij een nieuw avontuur.

AJU, DE MZZL.

©2021 Martin Wichink.

Spinneweb.

Geleerde luu kiekht weh is aans noa de natuur dan de meeste luu det doet. Det wil nie zeggen dat wie nie noar de natuur kiekht, ma zie kiekht aans teegn an. Ak na miezelf kieke, bin ik graag buuten in de natuur. Genieten wat er bluu'jt en gruu'jt, ma ie kiekht ok weh is na boaven toe um ut weer te veurspellen of genieten wat doar rond vlög.

Der bint van die geleerde luu, die wult an de ene kaante de natuur te ontlasten an grondstoffen, ma an de aandere kaante der zovölle mogelijk an verdienen. Zo wut geuren van bloemen en planten noa e'maakt en gebruikt in de parfum, ma ok as aroma smaakstoffen in oons etten. Op laberatoorieums wut alles eerst annelieseert en laater ummezet tut der un product dat isse e'maakt veur de industrie. Ie wult niet wetten wat doar in ummegiet.

Een ding heb ze altied nog muuj'te met. Det is un spinne met ziene spinnenweb. Zijden droaden kunt ze al oarig noamaken, ma nie zoas det un spinne kan. Tis gewoon knap hoe de spinne un droad kan spannen tussen twee veurwarpen. Hierbie maakt ut nie uut of ut steen, stoaal, holt of wat dan ok is. Ut plakt gewoon aaltied. Mangs zie s'mons vrög weh van die druppels op un spinnenweb. Det is gin vocht, ma un soort van liem um de beesies te vangen. Zo kump een spinne an zien etten. Hoe den spin det dut, is aaltied nog un roadsels.

Noe komt spinnen oaver de hele wereld veur, dus zol ut zo maar kun wenne datte op disse manier as verubeeld is e'wes veur oons internet. Un netwerk an droaden en contact met de buutenwereld. Ut kan oaveral toe past wun. Ut wiefie is ut belangerijkste veur de voortplanting. As ut mannegie noa de bevruchting nie oppegetten wut. Ut wiefie zöch weh kontakt met un aandere kjal. Doar heffe zien eigen netwerk dan veur. Dan snap ie noe ok vaste weh, dat die geleerden aans noa de natuur kiekht dan wie.

©2021 Piet Plezier.

Trouw of scheiden.

Ergens zijn we allemaal wel eens blijven hangen in handelsmerken, die we hebben gehoord of meegekregen van huis uit. Het kan een merknaam zijn van een enkele fabrikant, maar ook van een internationale keten.

Vaak draait het om een eerste aanschaf van een product, welk je op deugdelijkheid hebt gekocht. Met de hoop een lang leven hiervan.

Kies je voor de bekende degelijkheid met kans op goede reparatie mogelijkheden of kies je voor goedkoop buitenlands product en zie je wel waar het schip strandt. Voor beide gevallen zijn altijd wel voldoende mensen te vinden en niet alleen door de inhoud van hun portemonnee.

Maar wat als er na jaren van trouwe dienst, jouw apparaat het ineens opgeeft. Laat je het dan wel repareren of kies je voor iets nieuws wat duurzamer is dan het vorige?

Als je dan voor het laatste kiest, blijf je dan jouw merk trouw (indien mogelijk) of durf je te scheiden. Gewetensvragen die je vaak toch bij de expert neerlegt, want je wilt wel een goede afweging of eigen keuze kunnen maken. Je koopt het tenslotte in de hoop, dat het nieuwe product net zo lang weer mee mag gaan als jouw vorige aankoop.

Als de knoop wordt doorgehakt is, komt de scheiding eraan. Het oude versleten product wordt door de winkelier afgevoerd. Milieubewust hoop je inwendig dan maar, daar staan ze om bekend... toch? Wordt het daadwerkelijk echt ontmanteld, gerecycled, zodat we minder nieuwe grondstoffen nodig zullen hebben? Of wordt het zo nodig alsnog gerepareerd, zodat het bij anderen terecht komt en het een tweede leven krijgt.

Door de regel hebben we er geen weet van, als we de deur achter ons dicht hebben getrokken. We zijn weer veel te blij met ons nieuwe speeltje. Kijken wat de nieuwe toepassingen voor dit moment zijn. Trouwens leren we zo steeds weer wat bij en blijven zo up to date.

©2021 Martin Wichink.

Ik pas.

Goed te pas? Hoe vaak wordt dit gebruikt in een openingszin. Op zich is daar niks mis mee, maar we gebruiken het woord 'pas' op vele manieren. Te pas en te onpas.

Zoals ik deze in de eerste zin gebruikte, vraag je naar de gezondheid. Je bent goed te pas of slecht te pas. Bij het laatste neem je in het ergste geval eventueel jouw zorgpas mee en ga in looppas naar de huisarts.

Bij het klussen gebruik je de klus pas, al is het alleen al voor de korting die we kunnen krijgen. Uiteindelijk betaal je toch met de pinpas. Hoewel we tegenwoordig veel dingen zelf kunnen doen, moet je toch bepaalde dingen aan de vakman over laten. Voor veel dingen geldt, pas op... doe het veilig.

Bij een dansschool leer je verschillende passen maken bij de diverse dansen. Een pas erbij of je maakt een draai, zodat het allemaal goed in elkaar past.

Bij herberg De Pas weten we de ingang te vinden naar de Sallandse heuvelrug. Een prachtig natuurgebied waar al vele passen zijn gemaakt en onderzocht zijn door mens en dier. Hier is pas een doorgang naar een volgend deel.

Bij verkeersborden kan er gevaar dreigen, zodat we met de zogenaamde 'Pas op' borden gewaarschuwd worden voor een gevaarlijke kruising, T-splitsing of een ander specifiek iets. Neem deze wel serieus, want ze staan er niet voor niets.

Jonge ouders zitten wel eens verlegen om oppas, vooral als dit in de doorgang van hun dagelijkse dingen in hun leven blokkeert. Hier kan het gaan om boodschappen doen, oudere kinderen dan de baby naar school brengen, een feestje, bezoek op de ochtend, middag, avond of dat ze nog gewoon moeten werken voor de kost. Het leven is al duur genoeg.

Op bepaalde punten kan het leven heel stressvol zijn, maar pas op voor een burn-out. Beter is het om dan een pas op de plaats maken. Met of zonder hulp, zodat je weer goed te pas wordt.

Leer ook eens nee zeggen, spreek dan rustig uit... ik pas.

©2021 Martin Wichink.

Kippenvel.

Mangs vernem ie dat ut wat frisser wut en dan krieg ie un koale rilling met kippenvel doar bie. Noe snap ik weh woarum dat ze det zo nuumt, ma eigenlijk ok weh un bettie gek. Un kippe hef nie zo gauw kolt deur zien veren. Deurdat die vaste bint e'prikt op zien vel, ontstied zo ut kippenvel wat wie kent.

Un kippe hef ok gin tie um koalt te hem, want den ik altied druk. Pikt voer op, watte ok nog is opkropt. Hef un eierfabriek in zien boek en det muj ok nie uutvlakken. Eerst wut ut dooier e'maakt en det hef em tied neudig. Dan wut ut eiwit annemaakt en dan pas kump der un schale umhen. Doarveur mutte dan stukkies schelpen etten, um zo un bast van kalk te maaken. Dan mutte ut ok nog is uutpoepen en reklame veur maaken, want ut bint gin gekleurde poaseieren. Ok mut ze nie te lange bliem liggen. Asse de kippe broads is, dan blef de kippe eigenwies op de eier zitten veur ut noageslacht. Ok det muj in ere hoaln.

Noa un paar wekke zitten, met uutzondering van em wat etten en drinken, komt de kuukens uut ut ei.

Moeder is kloek genug um de wichter alles te leren, want mangs hej der uulskuukens tussen zitten. Zie mut wetten wat ze etten mag en wat nie. Uutkieken veur katten, hermelijnties of un vos. Uutkieken veur de kjals in ut kippenhok, want die vertoont weh is haantiesgedrag. Verder mag ze ut eerste tied niet tevölle etten, want as de baas oe stevig genug vindt, krieg ie un andere plaatse en dan kuj schreeuwen wat ie wilt, det helpt oe niet.

Nee, dan kuj better zorgen veur un goeje eierfabriek, dan zorgt de baas ut beste veur oe. As det op ut laatste un keer minder wut, dan nuumte oe un soepkippe en dan muj ok oppassen. Ok dan verhuus ie um plaatse te maken veur nieuw tallent. Ok hier helpt schreeuwen dan niet meer.

Zo giet un noe eenmaal op disse wereld. Hoppe weh dat ik oe met dit verhaal oe gin kippenvel hebt bezorgd, want dat was de bedoeling noe net nie. Dan kuj better saam un eitje goan tikken en opetten. Loat ut oe in ieder geval rauw, gekokt of gebakken lekker smaaken.

Achteraf.

We denken allemaal wel eens, achteraf geweten had ik het anders moeten doen. Nu is achteraf praten wel heel erg gemakkelijk, vooral als je verbetering van de uitslag van je besluit al kent. Toch heb je op dat moment een overwogen beslissing genomen, mag ik aannemen.

Je kunt ook achteraf blij zijn, dat je juist het goede moment van beslissen hebt genomen. Soms is het een vooruitziende blik, anders is het misschien wel geluk en wijsheid. Was hierbij het onderbuikgevoel achteraf wel goed.

Je kan ook achteraf wonen, ook wel eens buitenaf genoemd. Vrij en stil je eigen ding kunnen doen. Soms is het niet anders als jouw boerderij midden in de weilanden staat voor het boerenwerk. Een ander persoon heeft juist een hobby aan paarden, ezels of andere houdbare dieren en woont daarom achteraf. Andere bedrijfjes zouden niet anders willen dan achteraf te zitten, dit vanwege de ruimte, stankoverlast of wat dan ook. Specialisten weet je tenslotte toch wel te vinden.

Je kan er ook nog twee woorden van maken, dat is achter en af. Ga je hiermee aan de gang, dan kan je vragen of het achter af is. Dan wordt het tijd om de voor of zijkant verder te doen of je bent echt klaar. Hopelijk heb je het goed gedaan, al is achteraf soms veranderen nog wel mogelijk door reparatie of een ander kleurtje.

Als je een voorwerp hebt aangeschaft in een winkel of anders misschien wel online. Soms kan het vanaf een plaatje heel anders uitzien, dan dat in werkelijkheid bedoeld is. Achteraf kan je dan vaak gelukkig wel binnen zoveel dagen de boel terugbrengen of sturen per postpakket.

Een zekerheid zit hier eventueel wel bij en dat is achteraf betalen. Anders heb je achteraf de mogelijkheid om je geld terug te vragen, mocht je al vooruitbetaald hebben.

Bij louche zaken, waar bijvoorbeeld iets achter van de vrachtwagen is afgevallen, weet je soms door de goedkope handel dat het niet helemaal in de haak is. Wie zich hieraan brandt, moet achteraf niet zeuren als je dan op de blaren moeten gaan zitten.

Nu heb ik dit onderwerp vooruit al bedacht, zodat ik achteraf geen spijt van zou krijgen.

©Martin Wichink.

Wind.

Wind is der altied weh. Mangs hej de wind met en soms hej de wind teegn. De ene keer hej de wind in de rugge en de aandere keer kuj der bienoa nie teegn in kommen en kump ut van veuren. Mangs hej ok zietwind. Det kan der veur zörgen daj weh is een aandere richting uut goat, dan daj zelf wilt. Ie kun doordeur van ut rechte pad ofraaken, ok al wul ie det nie.

Wie kent un briesje. Dan zörkt de wind veur un bettie verkoeling. Mangs zie’j ok weh is van die windveeren in de lucht. Dan zörkt de wind veur stroming in de admosseer en dan krieg wie vaake verandering van ut weer.

As ut giet reng, dan kan de wind veur oarige ofkoeling zörgen. Bie grotere temperatuurverschillen kan der zelfs un windhoos ontstoane boaven ut water of op ut laand. Hierdeur ontstiet der un soort van slurf en den drei’jende kolk nemt alles watte teegn kump met de lucht in. Dit kan zeer ter plekke wenne.

Dan is un orkaan weh heel aans. Woar ze de wind vandan haalt wet ik niet, ma met mekaare kuj der weh un hele dag last van hem. Ok doarbie kan der völle schade ontstoane. Noe bint der ok weh is luu die doar op wacht. Dan kunt ze det opgeem bie de verzekering en mangs mag ze dan doar ok nog weer wat nie’js opbouwen. Presies wat hun bedoeling was.

Noe bint der ok nog luu die oaveral luchtig oaver kunt doene, ma soms hej bie sommige ettenswaar ok weh is last van. Dan loat ie weh is un windje goane. Noe is ut nie roadzaam um doar un vuurtie bie te hoaln, want dan kuj nog weh is meer licht ziene dan dat ie zelf wilt. Mangs muj ut ok gewoon loaten goane. In de wiede wereld hef un aander der ok nog wat an... of nie. Veurdats ze doar oaver uut bint, is de lucht vaake al weer oppekloart, umdat een van de twee dan al weggelopen is.

Heel af en toe is der ok helemoal gin wind. Juust, det heb ie goed e’roane, det nuumt ze dan windstille. Mooj tied um dan ofscheid van mekaare te nemen, dan kan ik weer met un ander wind metvoern veur nie’je ondekkingen.

©2021 Piet Plezier.